

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
 Pe un an 8 fl. (6 coroane).
 Pe o jumătate de an 1 fl. 50 cr. (3 coroane).
 Pentru România 15 lei anual.
 Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
 se primesc în biroul administrațiunii (strada
 Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.
 Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
 a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Cuota.

Folosim de astă-dată ca titlu de articol un cuvânt, pe care mulți dintre cetitorii noștri nu-l cunosc, nu l-au mai auzit, și prin urmare nici nu-l înțeleg. Datori sântem deci să le dăm explicațiile cuvenite.

Cuvântul *cuota* (se cetește *cvotă*) sau *cuotisație*, însemnează atât, cât deobligământul de a plăti la anumite termene o anumită sumă. La noi în țară, are în deosebi înțelesul, de a contribui cu o anumită sumă la acoperirea cheltuelilor comune cu Austria.

Explicația aceasta scurtă earăși cam puțină dintre cetitorii acestei foi o vor înțelege și de aceea dăm o explicație și mai amănunțită.

Monarchia noastră, adevărată întregul ținut pus sub domnia gloriosului nostru împărat și rege *Francisc Iosif I.* se împarte în două țeri principale (de frunte): în Ungaria, și Transilvania și în Austria, țeara de dincolo de râul *Leitha*, care formează granița între țerile surori.

La anul 1868 s'a făcut o învoială între aceste două țeri, de acel înțeles, ca amândouă să stea sub ocârmuirea unui singur domnitor, dar' fiecare să-și caute singură de treburile sale din lăuntru. Austria să-și aibă ministerul ei deosebit și Ungaria tot așa, ear' aceste ministere, numite din partea domnitorului, să grijească

fiecare în țeara sa de administrație, de judecată, de creștere, cu un cuvânt de toate lucrurile dinlăuntru, și adevărat neatârător unul de altul. De aceea Ungaria își are dieta sa, care croește legi pentru popoarele din Ungaria, și Austria își are asemenea dieta sa, unde se fac legi pentru cealaltă parte a Monarchiei.

Au fost însă și astfel de treburi, cari cu ocaziunea legării învoelii de care vorbirăm, nu s'au putut împărți între aceste două țeri, ci ele au rămas și mai departe comune. Astfel: *politica cea mare din afară și armata împărătească*. Aceste afaceri nu se regulează nici din partea dietei ungurești și nici a celei din Austria ci din partea unor comisiuni, cari se aleg în fiecare an din partea parlamentelor (diete). Comisiunile acestea se numesc *delegațiuni*.

Cheltuelile împociate cu aceste afaceri au rămas apoi asemenea *comune*, și proporția în care contribuie fiecare țeară la acoperirea lor s'a numit *cuotă*.

Acesta e dar' istoricul și înțelesul cuvântului *cuotă*, pus în fruntea articolului. Atunci când s'a legat învoiala între numitele două țeri, s'a zis că Ungaria, țeara noastră, are să contribuie la cheltuelile comune cu o *cuotă* anuală de 31 la sută din suma totală a cheltuelilor, ear' restul are să-l pună Austria. Contractul sunător în acest înțeles s'a legat între țerile surori pe *zece ani*. După zece ani contractul s'a reînnoit, tot sub condițiile

acelea, pe alți zece ani și după aceea earăși pe alți zece, cari se sfârșesc acum tocmai cu sfârșitul anului acestuia.

Natural, că stările s'au schimbat mult în decursul celor 30 de ani trecuți și cei din Austria au venit la încredințarea că Ungaria prea puțin plătește în speșele comune; cer dară ca pe viitor să plătească mai mult, căci altcum nu mai reînnoesc tomn-ala dela 1867. Ai noștri stăpânitori earăși zic, că starea materială în Ungaria nu e mai bună, dar' e chiar mai rea decât la anul 1867 și de aceea nu voesc să știe nimic de o *cuotă* mai mare, ca cea de până acum. Dietele țerilor au ales câte o comisiune, ca acestea să se înțeleagă între ele asupra *cuotei*, dar' comisiunile după multe pertractări nu au ajuns la nici o înțelegere. Cei din Austria cer dela noi 42 la sută pe viitor, ear' ai noștri nu dau mai mult decât *cuota* de până acum, adevărat 31 procente.

Au luat acum guvernul treaba în mână și se crede că ele vor ajunge la înțelegere, cu atât mai vârtos, că singur Monarchul dorește ca învoiala să se facă pe următorii zece ani cu ori-ce preț.

Să zice, că guvernul din Austria și-ar fi scârșit cererea la 36 procente, ear' guvernul maghiar ar fi gata să-i dea 34 procente și jumătate, mai mult însă nu.

Dacă însă nici guvernul nu se vor putea înțelege, va croi Monarchul jude-

FOIȚA.

Sasul curajos.

— Anecdota populară —

de *Nicolae Suciu* din Gârbova.

Într-o cârcimă oare-care
 Petreceau din întâmplare
 Români cu Sași împreună
 Fiind toți în voea bună

Un Român și cu un Sas
 La o masă bând vinars
 Nu știu ce or fi gândind
 Românul sare zimbând
 Și la Sas, al lui fêrtat,
 Două palme i-a aplicat.

Atunci Sasul la moment
 Făr' a zice vr'un cuvânt
 Ese din cârcimă afară
 Dar' cu scop se vină eară.

Așa s'a și întâmplat
 Căci de loc s'au rentornat
 Cu Michel, ficiorul seu
 Din fire cumplit de rău.

Cum în cârcimă au intrat

Răstit Michel a ntrebat

— Car botu la tatu meu

Asta vre să știu și eu?

Bine Michel ca-i venit!

Zice Românul slutit,

Două palme i-am aplicat

Ți-o spun ca să n'am păcat!

Atunci Michel ca turbat

Strigă foarte infuriat:

— Auzi Român blăstemat

Tu pe dracul l'ai aflat!

Ia mai dă numai odată,

Măi mămăligă nefeartă,

Atunci spun la tine zău,

Că zdrobi la capu tău!

Dar' Românul nu glumește

Pe bătrân din nou palmește

Ear' pe Michel l-a trântit

Cât nădragii i-au piesnit.

Atunci Michel zice: foter,

Gomer him am Cristi Motter,

Noroc bun Român la voi

Aici vâd che nu-i de noi!

Dela Nițu.

Dela Nițu din oraș,

Dela Nițu ce-i ostaș,

A venit scrisoarea n sat

Că, din mila lui Christos,

E voinic și sănătos;

Dar' că dor l-a apucat,

Dor, în suflet de părinți,

Dor de câinii lui cuminți,

Dor de carul cu doi boi,

Dor de câmpul inverzit,

Dor de crângul infranzit,

Dor de capre și de oi.

Și i-e dor, Doamne. i-e dor

De gurița fetelor,

Care dulce i-a cricit

Să se ntoarcă mai cînând,

Săruta-le-ar toate n rënd,

Sănătos și fericit!

E. Pârdeanu.

cata, pe baza contractului legat la anul 1867, și cum va zice Monarchul așa va fi.

Pentru noi, ori cum se va deslega treaba, nu se va deslega bine, pentru-că vom plăti nesmintit mai mult ca până acuma.

Vom ține altcum în curent pe cetitorii noștri cu dezvoltarea treburilor, pentru-că cum am spus, deocamdată decurg încă pertractări între guvernul nostru și cel din Austria asupra statoririi cotei viitoare, și nu știm cum se vor sfârși aceste pertractări.

Patria maghiară în primejdie. La 1 Maiu după căl. nostru patria maghiară a fost în primejdie. Să scrie adecă din Timișoara, că neguțetorul sârb din comuna bănațeană Mehala, cu numele *Ioan Popovici*, a împodobit la prima Maiu v. fața casei sale cu un mare și frumos pom de Maiu, legat de o prăjină văpsită în *colorile naționale sârbești*, și înfrumșetată cu mici stegulețe sârbești. Poliția și gendarmeria s'au năpustit îndată asupra nevinovatului pom de Maiu, l-au dus la casa comunală, ear' împotriva *agitatormi* au făcut arătare criminală.

Astfel patria maghiară se prăpădea, Doamne ferește, de nu o mântuiau baionetele gendarmerești!

Gruparea partidelor în România. Retrăgându-se dela cârmă vrednicul bărbat al României, dl *P. S. Aurelian*, s'a încercat a se face împăciuire între partisanii dlui Aurelian și cei ai ministrului de acuma dl *D. Sturdza*. Împăciuirea însă n'a isbit și așa Aurelianștii vor scoate foaia lor, a cărei întemeiere s'a vestit de mai înainte. Numele foii va fi *Drapelul* și ea va eși în curând. Redactorii sînt și angajați. Director al ziarului va fi dl *C. Dimitrescu-Iași*. Odată cu eșirea ziarului Aurelianștii vor să întemeieze și un club al lor. Când toate vor fi fapt îndeplinit, dl *E. Costinescu* va începe tractări de contopire cu partisanii dlilor *Fleva* și *Vernescu* în vederea întemeierii unui partid *liberal-democratic*.

Liga culturală. »Tribunei» i-se scrie din București, că comitetul central al *Ligei culturale* a luat măsurile de lipsă de a se convoca pentru zilele de 21 și 22 Maiu v., în înțelesul statutelor, congresul anual ce se va ține în București. Acest congres va avea o deosebită însemnătate, de oare-ce se vor propune mai multe mijloace pentru organizarea lucrării Ligei, mai ales la țeară, unde multe din comitetele secțiunilor au încetat ori-ce lucrare, deși membrii lor sînt însuflețiți pentru cauzele și scopul Ligei.

Congresul sârbesc. Lui *Pester Lloyd* i-se telegrafează din Carloveț, că congresul bisericei sârbești va fi chemat pe la mijlocul lunii lui Iulie a. c. Alegerile se vor face pe la sfârșitul lui Maiu și începutul lui Iunie. Fruntașii Sârbilor, cari se țin de cele două partide (liberală și radicală), s'au întrunit zilele trecute în Novisad și s'au înțeles asupra candidaților, cari sînt a se alege în cercurile de alegere.

Congregația comitatului Arad. Luni în 10 Maiu n. s'a ținut congreșia de primăvară a comitatului Arad. Românii s'au înfătoșat în număr frumos din toate părțile comitatului și au luat parte la desbateri. La propunerea comitatului de a se vota un împrumut de 106.000 fl. pentru ridicarea școalelor de stat în comitat a vorbit: *M. Veliciu*, protopopul *Gurban* și *Dr. I. Suciu*, combătând maghiarizarea și fiind împotriva împrumutului cerut.

Majoritatea însă îl votează. Și la celelalte puncte de interes național au vorbit Românii, de pildă la cererea comitatului Zemplén, de a se întemeia episcopie gr-cat. maghiară, precum și la altele.

E foarte frumos, că Românii dela Arad, ca și frații lor din comitatele Hunedoara și Alba-de-Jos, și-au făcut datoria de Români.

Un prietin al Românilor. Dl *W. R. Morfill*, profesor la universitatea din Oxford, din Anglia, a trimis »Ligei Române» din București următoarea scrisoare:

»Vă rog să primiți mulțumirile mele cele mai adânci pentru exemplarele »Ligei Române», pe care ați avut bunătatea a mi-le trimite și pe cari totdeauna le cetesc cu multă

plăcere. *Doresc deplină isbândă cauzei d-voastră, care este întemeiată pe cereri drepte și voi face tot ce voi pute, ca s'o spriginesc între compatrioții mei.*

3/15 Maiu.

Amintirea zilei de 3/15 Maiu s'a sêrbat în toate părțile locuite de Români. Eată locurile, de unde până acum avem știri despre sêrbările, ce s'au ținut:

În *Viena* Tinerimea română dela școalele înalte din Viena au sêrbătorit ziua de 3/15 Maiu în chip însuflețitor. Cu acest prilegiu tinerimea a trimis trei telegrame de felicitare, — una dlui president *Dr. Rațiu* alta »Tribunei», și a treia »Gazetei» la Brașov.

În *Sibiu*. Aici a luat parte un public mic la sêrbare, abia vre-o 20 de persoane, doamne și domni. E dureros, că publicul de aici să interesează așa de puțin de o sêrbare națională atât de însemnată.

În *Brașov* s'a sêrbat frumos amintirea zilei de 3/15 Maiu luând parte un mare număr de Români, între cari a fost și bătrânul prefect dela 1848 *Axente Sever*. Corul sodalilor a cântat mai multe cântări naționale, cari au plăcut celor de față.

În *Cluj* asemenea a fost o sêrbare frumoasă. Sêrbarea s'a făcut după următorul program: Dimineața s'a ținut liturgie întru pomenirea martirilor dela 1848, apoi a urmat o mică producție a tinerimii, care s'a început cu »*Deșteaptă-te române*», cântată de cor. După prânz s'a făcut excursiune la grădina »*Herțegovina*», ear' seara s'a continuat sêrbarea în hotelul »*Central*», luând parte mai cu seamă tinerimea română dela universitate; familii au fost cam puține.

În *Lugoj* sêrbarea zilei a decurs în mod deosebit de impunător. Întreaga Românie din oraș, s'a întrunit la »*Concordia*», unde între cântări și vorbiri naționale a petrecut laolaltă până târziu.

În *Reghinul-săsesc* a fost o convenire frumoasă, luând parte inteligenții din oraș și câțiva din giur.

S'au mai ținut sêrbări în *Hunedoară*, la care însă au fost puțini de față, apoi în România în mai multe părți, precum în *București*, *Craiova* etc.

Poesii populare.

Culese de *Octavian Gherman*, inv. în Vidolm.

Însura-m'aș însura
Mi mândruța tinerea
Eu copil, lelea copilă
Dorul plânge și suspină,
Eu copil, lelea nevastă
Dorul plânge la fereastră,
Eu copil de-o lună două
Și lelea nevastă nouă.

Lelea 'naltă plecătuse
Ca tânjala cu cătușe,
Lelea 'naltă și mereie¹⁾
Ca tânjala cu cărceie,
Lelea 'naltă cât o cotecă
Ese 'n deal și-mi face potcă
Lelea 'naltă cât o daltă
Dacă-o duc la sapă-o calcă.

Foaie verde de cicioare
Am trei mândre la vultoare

¹⁾ pășeste încet.

Trandafir încornurat,
Pe tustrele 'le-am uitat.

Am o mândră lângă vale
Toată seara-mi ese 'n cale,
Și-mi zice ca să o iau
Eu mândruțo: te-aș lua
Măicuța-i muere rea,
Că tot umblă p'arătură,
Să-mi facă fermecătură,
Să-mi dea în păhar să beau
Ca mândruță să te iau.

Este-o fată 'n sat la noi
Și-i dă tatăso doi boi,
Doi cecoși cu ochi scoși
Na junere boi frumoși
Și tânjală zugrăvită
Și-ncă tot nu se mărită
Și tânjala zugrăvește
Nime 'n lume n'o pețește.

Dute dor la mândra mea
Șezi cu ea până-i lumea
Nu-mi mai rupe inima.

Dute ia vezi unde-o fi
Șezi cu ea până-i trăi
La mine nu mai veni.

Nevasta care-i nevastă
Slobodu-i să se iubească
Și cu mine și cu tine
Numai să n'o știe nime
Și cu mine și cu altu
Numai să n'o știe satu.

Dragă 'mi-a fost mândra fată
Dar' mi dragă și nevastă
Zi-mi mândruță cum mi-i zice
Dar' eu mândruță 'ți-oi zice
Zi-mi mândruță cum vei vrea
Dar' eu-ți zic mândruța mea,
Zi-mi mândruță cum voești
Numai dacă mă iubești.

Mândră mândruleana mea
Cine 'ți-a pus nume ție
De ce nu 'ți-a pus Mărie
Să-mi fi dragă numai mie.
Mândruță buzele tele

Pentru Mehadica.

Nou proces împotriva „Tribunei“.

Șirul lung al prigonirilor nu mai are sfârșit. Jertfe după jertfe se cer, căci așa pretinde politica stăpânilor: a înfrica poporul, dacă își cere dreptul și a prigoni și pedepsi pe aceia, cari își ridică glasul întru apărarea lui.

Trista și mișelăscă întâmplare din vara trecută, petrecută la Mehadica, își seceră și acum jertfele sale. Sărmana Mehadica! Sângele jertfelor nevinovate încă nu e uscat bine, vaetul celor pușcași și celor rămași fără sprijin și fără ajutor încă nu a încetat și cu toate astea șirul jertfelor nu e încheiat.

Șapte morți, trântiți la pământ de gloanțele gendarmeriei ungurești, au fost cele dintâiu jertfe.

A urmat apoi rëndul pe alții. Unsprezece Români mehadicani au fost aruncați în temniță, pentru-că au cerut, ca comuna să-și poată alege un primar harnic și cum se cade.

După-ce toate aceste au fost isprăvite, cei cari în puterea în mână se năpustesc asupra aceluia, cari au înfierat purtarea lor din Mehadica, se năpustesc, la porunca stăpânirii, asupra „Tribunei“.

Acesta e al treilea rënd de jertfe.

Am făcut pomenire, că organele administrative și gendarmeria au început proces împotriva „Tribunei“, căci ei zic, că s'au simțit vătējați prin cele ce s'au scris în această falnică foaie românească despre purtarea lor.

Acum „Tribuna“ vestește, că un al doilea proces este în curs împotriva ei, tot pentru Mehadica.

Di Andreiu Balteș, fostul răspunzător pentru foaie, care acum este închis în temnița ordinară din Cluj, unde gustă roadele libertății de presă din Ungaria, a fost supus unui interogator din partea judeului de instrucție dela tribunalul de

acolo, pentru articolul „Măcelul dela Mehadica“ eșit în numărul 137 al Tribunei din anul trecut.

Di Balteș a mărturisit, că nu ține minte, cine a scris articolul și astfel interogatorul se va continua.

Procesele începute să vor sfârși cu osândire; o știm aceasta din trecut. Alături cu jertfele bieților mehadicani, vor sta în temniță și redactorii „Tribunei“.

Procesul acesta va fi al douăzeci-și-cincilea, pe care le-a avut „Tribuna“ în 14 ani, de când ese.

Frumos număr! El este o dovadă temeinică despre libertatea de presă, cu care atâta paradă fac stăpânitorii nostri.

Vieța și faptele

Stefan Vodă

cel mare și bun, domnul Moldovei

1457—1504

de George Cătândă, învățător.

I. Creșterea și suirea lui pe tron.

Fost-au acest Domn om nu mare, la stat, însă întreg, drept, viteaz și meșter în războiu, și era mare jală și plâns în popor, pentru pierderea acestui Domn.

Vornicul Urechid, la viața lui Stefan cel mare.

Dintre toți domnitorii căți au avut țeara Moldovei dela întemeierea ei (1349) până la Stefan cel mare, nici unul nu s'a putut asemena cu acesta nici în privința curagiului și a dibăciei de a comanda și duce oastea sa din biruință în biruință, și nici în privința înțelepciunii de a administra și a ridica țeara sa la mărirea și neatârănare. Aceste rare însușiri întrunite în persoana lui Stefan, îl făcură unul dintre cei mai vestiți Domni ai Moldovei și adevăratul erou al Românilor.

Sub domnia lui țeara a fost neatârnată și cu vază la străini, renumele său era nemărginit; nimenea nu era în stare să-l învingă. Cât a fost el Domn

în Moldova nu a călcat picior de dușman pământul țerii, care se nu fi fost pedepsit. Încercatu-s'au Ungurii, Polonii, Turcii, Tătarii și alți dușmani ai Românilor de a-le lua țeara, însă Moldovenii în frunte cu viteazul vitejilor stau totdeauna gata a le da lovitură de moarte, și toate încercările lor fură zădarnice, căci:

Sub Stefan cel Mare, cum ne spun bătrânii
Erau bravi și minuni făceau ei Români,
Și'n ori-ce bătae, cum ear' zic bătrânii
Pururea băteau și'nvingeau Români.

Stefan cel Mare s'a născut în satul Borzești (jud. Băcău), pe la 1436. Tatăl său se numea Bogdan și era fiul mai mic al lui Alexandru Vodă cel Bun, ear' mamă-sa se chema Maria, (sau și Olteia fiind-că se trăgea din familia Caloianu de peste Olt). Cele dintâiu cunoștințe de lumină le-a primit în casa părintească la Suceava dela cel mai învățat dascăl al Moldovei Grigorie Tamblac, dela unchiul său Ioan Caloianu și dela Teoctist, care mai în urmă se făcu Metropolitul Moldovei.

În manuirea armelor s'a deprins de tiner, luând parte ca ostaș în luptele ce le-a avut tatăl său cu dușmanii țerii. Încă de tiner se vedea, că o să se facă un om ager la minte și foarte viteaz, căci se zice, că încă fiind copil nu putea nici unul din vârstnicii săi să-l întreață, nici la vorbă și nici la trântă.

La vânătoare se spune, că ucidea ursul în luptă dreaptă, înarmat numai cu un cuțit. El moștenise dela tatăl său cutezarea cea mare, curagiul pururea statornic și plăcerea în războie; ear' dela moșul său, dreptatea, înțelepciunea, râvna pentru biserică și pentru lucruri mari.

Tatăl său Bogdan ocupase de doi ani tronul Moldovii, când deodată Petru Aron, fratele său, se scoală cu oștire asupra lui, ca să cuprindă tronul. Armatele celor doi frați se loviră la satul Răușeni (lângă Suceava) în 16 Octomvrie

Le-a 'ndulcit dracu cu miere
De-mi puia capu după ele.

Fă-ți inimă voe bună
Batăr odată 'ntr'o lună,
Voe bună nu-mi pot face
Că nici firea nu mă trage;
Voe bună ce să-mi fac
Că iubesc, ce nu mi drag.

Lele de-ai urât bărbatu
Dute tu 'n lume cu altu
De-i vedea că trăești bine
Te tot du și azi și mâne
De-i vedea că trăești rău
Vino la urātu tău.

Avuși mamă numai doi
Și umpluși lumea cu noi
Dar' să fi avut mai mulți
Ai fi umplut și pe munți
Rugatu-m'am mamă rugat
Să mă dai aicea 'n sat
Dar' tu maică te-ai temut
Că oi veni după 'nprumut

După 'mprumut de aș fi venit
Eară eu aș fi 'mplinit
Așa dar' mai străinat
Și-ți-e jale și bănat
Pare-ți rău vremea-i târzie
Las că așa-ți trebe ție.

Din Târnova.

Culese de junele Petru Ghejiu.

Frunză verde lemn uscat
Așa-mi zic oamenii-n sat:
Ce șezi june nu te însori?
Când se află atâtea flori,
Sau părinții nu voesc,
Ori fetele te urăsc?
— Ba părinții să-nvoesc.
Fete multe mă iubesc
Și-mi băgară dor în pept,
Dar' am pus gândul s'a-ștept
Pân la dalba primăvară
Să-mi caut mândră pe plac eară
Că-mpregiur de colibioară
'Mi-oi face o grădinoară

Flori frumoase-oi sēmēna
Fetele s'or aduna,
Eu afară voi eși
Cu ele m'oi întâlni
Și le-oi da flori roșioare
Gălbioare, vânăcioare.

Frunză verde de cetină
Vino bade în grădină
În grădină la prilaz
Că bărbatul nu-i acas'
Măcar acasă să fie
Tot daja nu-mi pasă mie,
Că el freacă la obele
Țipe smeii 'n el și-n ele.

Frunză verde floricea
Așa-m zise mândra mea
Tu te duci badiță-n lume
Du-mă bade și pe mine
De-ți-e rușine de mine
Fămă br'u pe lângă tine
De-ți-e rușine de br'u
Fă-mă peșnă de sasău
Și mă pune-n capul tău

1451, unde Bogdan avu nefericirea de a fi învins, ba Petru Aron îl prinse chiar, îi tăia capul și cuprinse tronul Moldovii.

Stefan fugi la moșul seu Alexandru, unde stărui pe lângă acesta de a strînge o armată, cu care să între în Moldova, spre a răsbuna moartea tatălui seu.

Alexandru strînse în grabă o mică armată, cu care tăbări la Movila. Petru Aron însă, care avea o armată cu mult mai numeroasă, îl lovi aici pe neașteptate și îi sfărîmă mica armată. Sărmanul Stefan, care în aceste lupte nu comandase, ci luase parte numai ca simplu ostaș, vîzîndu-se încă la începutul vieții sale gonit de soarte, trecu desnădăduit la *Radu-cel-Frumos*, Domnul Țerii-Românești. Acolo stătî el cîtăva vreme, până Radu îi dădu o mică oștire de 3 mii Români aleși, cu cari intrînd în Moldova, luă calea către Suceava, capitala țerii. (Va urma).

SCRISORI.

Petrecere în Crihalma.

Crihalma, la 1 Maiu c.

Onorată Redacțiune!

Producția și petrecerea arangiată la 20 Aprilie c. în Crihalma a reușit bine.

După producțiune a urmat joc până în zori de ziua.

Am putut observa în publicul cel numeros pe următorii domni: Gáspár Iózsef, arendator de pământ, Fóris Péter, notar cerc, căruia și pe calea aceasta îi aducem mulțumită pentru spriginul oferit la producțiune, George Bucur, paroch gr.-or. Sofron Papău paroch gr.-or. în loc, Iaka V. notar în loc. Ioan Mihailă, paroch, cu soția, Antonie Mihailă învățător în Dăișoară, Ioan Măță cu soția în Dăișoară, Ioan Iosif cu soția, George Bucur cu soția, doamna Maria Hêlmu și dragălașele d-șoare Maria și Mărioara Hêlmu în Draus, domnii: I. Cojocar, paroch gr.-cat;

De-ți-e rușine de peană
Fă-mă lumină de ceară
Și mă du cu tine-n țeară,
Unde tu bade-ți cina
Eu bine ți-oi lumina;
Dar' la mândra mea mireasă
Voi da floarea mai frumoasă
Ce-oi ținea-o la fereastră
Și va fi a mea nevastă.
I'oi da flori de tămăiță
Ca să-mi fie cu credință,
Și-i dau flori de iasomie
Ca să-mi fie de omenie.

Frunză verde viorele
Asta-i casa mândrii mele
Cu fereastra la sfințit
Strălucește ca d'argint,
La fereastra din obor
Striga neica cu mult dor;
Dar' fetiț' așa-mi zicea
Stai neică și nu te duce
Că-ți voi da guriță dulce.
Măne zi de cătră seară

Ticușul-săsesc cu fiica, Ioan Damitrescu și soția, paroch gr.-or; Sofron Cărlan paroch gr.-cat., în Ticușul-român ș. a.

Peste prețul intrării au binevoit a supra-solvi următorii domni: Gáspár Iózsef 1 fl. 50 cr. Ioan Mihailă 20 cr. Ioan Măță 50 cr. George Bucur și soția 70 cr. Zaharia Vlad 50 cr. Zaharie Oprea 25 cr.

Tot cu această ocaziune fără a lua parte la petrecere a binevoit a contribui on. domn Nicolau D. Mircea protopop al tractului Cohalm 1 fl. pentru cari contribuiri li-se aduce susnumiților domni sinceră mulțumită.

Din venitul curat se vor cumpăra cărți școl. pentru înființarea bibliotecă poporală.

Pentru comitetul arangiator :

Ioan Boldea,
înv.ș.

George Roncea,
cassar.

Ospet jidovesc.

Domnule Redactor!

Am cetit în coloanele prețuitei noastre „*Foia Poporului*” nr. 12, 1897 despre bravura poporenilor din *Gichișul-de-sus* (comit Solnoc-Doboca) cum de bine înaintează în toată privința, și că s'au hotărît a nu mai bea vinars și a nu cumpăra dela jidovi nimic.

Cred, că jidanul va fi avut mare supărare când s'a luat această hotărîre, dar' precum am auzit i-s'a întors spre bucurie toate, căci și-a măritat o fată, a căruia cununie s'a săvîrșit în 2 Maiu n. c. în comuna Gichișul-de-sus. Bucuria a fost indoită, căci dl preot local a luat parte la ospet, precum și dl notar de român împreună cu adjunctul seu din Gichișul-de-jos, adică la ospet jidovesc au fost de față cu totul *trei popi*, a) incredințatul rabirenului din Deș, b) notarul din partea deregătoriei, ca popă civil și c) preotul român gr.-cat. — Poporul vîzînd aceste s'au mîhnit foarte, căci dl preot a fost de părere ca la cărcimă să nu meargă nime, și apoi în urmă chiar capii au alergat să se ospeteze la jidan.

Apoi se zici că nu-i dreaptă zicala, că dela cap se inpute peștele? Să fie în vieță părintele Mateiu, înfrîntorul beției die Irlanda, ar zice: *rușine se le fie.* Y.

Mă duc la mândruța eară,
Astă vară te-am iubit
Mai bine să fi murit;
Dar' acum nu te iubesc
Ași mai vrea să mai trăiesc.
Oamenii te-or întreba
Ce lumină e asta?
Asta-i lumină de ceară
Mândruță din a mea țeară;
Asta-i peană de sasău
Mândruță din satul meu.

Frunză verde de salată
Dragă-mi-e fata săracă
Căci cu mintea ei se-mbracă.
Dar' fata de gazdă mare
— So ia naiba în spinare —
Căci pe puii dela mână
O dat trei oche de lîuă,
Pe ciupag din brîu în sus
Trei măsuri de cucuruz,
Pe poale din brîu în jos
Trei măsuri de grîu frumos.

DIN LUME.

Alianța statelor balcanice.

Am amintit la timpul seu, că între cele trei state slave din Peninsula Balcanică anume: Bulgaria, Sêrbia și Muntenegru s'a făcut o legătură, pentru de-a se spriginî împrumutat și a apêra interesele Sêrbilor și Bulgarilor, supuși Turciei.

Că legătura sau alianța aceasta ființază, se vede mai cu seamă din visele, ce și-au făcut unul altuia Domnitorii acestor state.

Acum de curînd a fost în Muntenegru regele Sêrbiei. Regele a mers, precum se zice, în pețite la curtea principelui din Muntenegru, dar' totodată întîlnirea celor doi Domnitor a avut și însemnătate politică. S'au hotărît a lucra împreună pentru îmbunătățirea soartei politice-bisericești a poporațiunii sêrbești din Turcia.

Scopul -- după cum i-se scrie din Cetinie foaiei „*Pol Corr*” -- s'a ajuns și s'a statorit chipul de lucrare a ambelor țeri întru înaintarea intereselor conaționaliilor lor din Turcia. Și fiindcă aceasta se poate ajunge numai prin *neatîrnarea bisericești sêrbești* din Turcia, ear' aceasta pretinde recunoașterea *naționalității sêrbești* din partea Sultanului, guvernele din Belgrad și Cetinie s'au deobligat a supune cauza marilor puteri europene, când se vor începe de nou tractările asupra reformelor ce sînt a se introduce în Turcia, rugîndu-le să recunoască de drepte aceste două cereri ale Sêrbilor din Turcia.

Rêsboiul.

Cu toate asigurările de pace, rêsboiul între Greci și Turci se continuă. În Epir Grecii stau mai bine și au început a ataca din nou. În Tesalia s'a încins o luptă aprigă la orașul *Domocos*. Turcii au început lupta cu 35.000, de oameni. Fugarii din tabêra grecească vestesc, că trupele grecești sînt foarte descurajate. Ele au fost silite să se retragă. Înaintarea Turcilor nu se poate împedea.

Din Atena se scrie, că acolo s'a descoperit o conjurație, care avea de scop să ucidă pe regele George și se alunge familia regală. Poliția a prins pe mai mulți.

Sultanul a împărțit puterilor condițiile de pace, ce le pune Turciei. Aceste sînt: 1. Încetarea dușmăniilor, deschiderea porturilor dela Volo și Preveza. 2. Îndreptarea graniței, după-cum a fost granița veche. 3. Zece milioane de funți, ca cheltueli de rêsboiu. 4. Nimicirea tuturor învoelilor de până acum între Turci și Greci și încheierea de contracte nouă. 5. Predarea împrumutată a rêu-făcătorilor. Dacă Grecia va primi aceste condiții, Turcia va înceta îndată rêsboiul. Locul unde se se încheie pacea va fi orașul Farsal. Puterile sînt de părere, ca aceste condiții sînt prea grele și vor cere scărirea lor.

Păstorita italiană.

— Vezi ilustrația. —

Păstorita a eșit cu turma pe câmp. Părintele și fratele ei au avut treabă la oraș și i-au încredințat turma, ca să o grijească în lipsa lor. Și tinera păstorită cu drag împlinește aceasta slujbă, căci îi sunt dragi oițele blânde. De câte-ori n'a mănât ea la câmp mica turmă și a grijit-o să nu i-se întempe ceva.

Acum, oile s'a pus la odihnă și păstorită încă s'a așezat pe covorul de iarbă verde, având alături plosca părintelui său, în care are apă răcoritoare.

Și cum stă liniștită și privește nepăsător, o putem scruta mai deaproape. Ea este o fică de țeran din Italia, dar' cu toate că e din o țeară depărtată, ea samănă mult cu fetele noastre. Ochi negri, înfocați și trăsurile fetei sunt întoc-

Vorbe înțelepte.

— Una la săptămână. —

Muma.

„Cine se gândește la el fără încetare? Cine îi simte înfrustrările și bucuriile mai puternic decât el însuși? Cine tremură și se roagă pentru fericirea lui? Cine ar veghea zi și noapte la căpătâul lui de-ar fi bolnav; cine l-ar îngriji cu iubire de ar fi schilod? Cine ar fi izbită de moarte dacă ar muri? Numărați de câte-ori bate inima ei: când tresare ântâiu copilul, când plânge ântâiu, când se bolnăvește... Nu vă mai mirați așadar' că une-ori inima ei e obosită, nu mai bate, că simte adânci înfrustrări, încearcă mari descurajări și cere lui Dumnezeu odihnă. Multe minuni sunt în lume, dar' lucru de căpetenie a creațiunii e tot inima mamei. Fericit tinărul care înapoiază mamei sale mulțumirile și mângâierile ce a primit dela ea; și de Dumnezeu să poată și el odată îngriji, la bătrânețe, pe cea care l-a susținut când a făcut cei dintâi pași. — E. Bersot.

indu-i-se toate prin flacări în vreme de un ceas.

Cu chipul acesta cei mai mulți economi nu-și mai pot veni în fire în toată viața, adese nici următorii lor, pentru-că nu e lucru ușor când a rămas cineva numai cu cămeșa de pe el, a mai ajunge din nou la alte clădiri, la toate lucrurile câte se află în casă și la uneltele de economie.

Mare pierdere e și când grindina (ghiața, peatra) îi nimicește economului un an întreg de trudă. Aceasta încă e o lovitură atât de grea, încât mulți o simțesc o viață întregă.

În contra acestor două năpastii sunt moduri de a se apăra plugarii și

mai ca la Române. Dar' afară de aceasta portul încă are asemănare cu porturile noastre.

Mârgelele dela gât și împodobiturile cămeșii arată gustul ales al fetelor noastre de țeran. Și dacă tinera păstorită n'ar fi acoperită cu o învățoară, am putea vedea și cătrînța, care s'ar părea că e făcută la noi în Ardeal sau Bănat. Da, este fapt, că în foarte multe părți ale Italiei portul, mai cu seamă cel femeiesc, are mare asemănare cu porturile noastre. Aceasta împregiurare au aflat-o și scris-o călătorii străini, cari au umblat și printre Români și printre Italieni. O dovadă mai mult, că ne tragem din acelaș trunchiu cu Italienii, și despre aceea, că Românul și-a păstrat în munții și văile Carpaților nu numai tipul original, ci până și portul, adus din frumoasa Italie.

PARTEA ECONOMICĂ.

Asigurarea în contra focului și grindinei.

Asigurarea clădirilor împotriva focului, ear' a holdelor, pomilor și viilor împotriva gheții sunt lucruri atât de însemnate pentru economi, încât merită, sunt vrednice a ne întreține nu numai câteva momente asupra lor, ci a scrie cât de adeseori și pe larg cu privire la ele.

Muncește economul ani de arindul și cheltuește din greu până își vede alcătuite: o căsuță, o șură, un grajd, șop ș. a. Și poate, chiar când le-a văzut toate aceste în cea mai bună rânduială, atunci vine nenorocirea asupra lor, mistu-

știm că, unii, adevărat puțini, sunt pregătiți pentru întimpinarea lor.

Sunt institute de asigurare, cum e spre pildă „Transilvania“ din Sibiu, la care omul plătește pe un an câțiva florini și întemplantându-se se-i ardă focul clădirile ori se-i bată grindina sămănăturile, acele institute, făcând mai înainte legătura cu ele, întorc întregă paguba, ce a pricinuit'o focul sau grindina.

Treaba asigurării e atât de bună, încât ori-care plugar face, am pute zice chiar păcat neasigurându-și averea. Mulți iau lucrul prea ușor și zic „ne-a păzi Dumnezeu“. Dar' ei de altă parte își uită de zicătoarea: „ajută te și Dumnezeu te va ajuta!“ Și numai după-ce

s'au lovit cu capul de pragul de sus, îl ved și pe cel din jos. Atunci însă e prea târziu.

Nu e bine să învețe omul tot numai din pățeniile sale; că acelea sunt prea de multe-ori chiar omoritoare. Ear' pățenii mai mistuitoare ca focul și grindina, unde ne mai trebuiesc?

De aceea vă zicem iubiți plugari: *nu fiți scumpi la târițe și ieftini la făină!* Nu vă scumpiți a da 5—6 florini pentru asigurarea clădirilor și sēmănăturilor voastre. Că mulți bani se cheltuesc pe lucruri ne-
trebnice, adese tare stricacioase, chiar și cei mai săraci economi.

Să zicem însă că un om plătește cât trăește, 40—50 de ani, taxe de asigurare, fără de a ajunge să fie lovit de primejdie, pentru ca astfel să aibă lipsă de despăgubire, oare chiar și în acest cas, nu-i e destulă răsplătire odihna sufletului, ce a avut-o neîncetat prin împregiurarea, că de 'l-ar fi ajuns nenorocirea ori-și-când, ar fi fost sigur despre putința de a se ridica mai cu înlesnire din ghearele necazului și ticăloșiei. Cât plătește, Doamne, numai alungarea din inimă a temerii de ziua de mâne și tihneala de a dormi liniștit, fără de frică, că ziua următoare te-ar pute găsi ne mai având nici casă, nici alte clădiri și atâtea alte lucruri câte fac averea omului.

Asigurația e, precum se vede, un lucru din cele mai bune, vrednică de a-și trage omul chiar și dela gură și de a face ori și-ce jertfe pentru ea.

Asigurați-vé!

Cel mai mare folos dela ouă și dela puii de găină.

Se știe că ouăle mai bine se plătesc peste iarnă, când se vinde oul cu câte 2 și chiar cu câte 3 cruceri; ear' puii mai bine se caută primăvara de timpuriu, în Martie și Aprilie, când părechea se vinde la oraș, și cu câte 1 fl. 20 cr., măcar că sunt mai numai ca vrabiile.

Deci econoamele noastre astfel ar trebui să-și întocmească economia galițelor, ca să aibă ouă din destul în timpul iernii, ear' puii primăvara de timpuriu.

Fiecare econoamă, credem că a băgat de seamă, că puicele de pe toamnă ouă de regulă peste iarnă și tot ele, firește, clocesc și mai de timpuriu. De sine se pricepe, fiind bine ținute cu mâncare și la loc destul de călduros, cum e podul caselor, în care multe familii sărace își adăpostesc găinele.

Să zicem acum, că o econoamă are peste iarnă 10 puice, ce au ajuns mărișoare de cu toamnă. Aceste dându-i pe săptămână numai 50 ouă, în preț de 1 fl. 20 cr., pe lună, 'i-ar aduce aproape 5 fl., ear' în 3 luni 15 fl. Socotind apoi, că fiecare ar scoate de timpuriu numai 10 pui, laolaltă 50, cari coala cătră Paști 'i-ar vinde la oraș numai cu

câte 80 cr. părechea, ar eși o sumă frumoasă de vre-o 20 fl. cari cu 15 fl. de pe ouă, ar' face 35 fl. Frumoasă sumă! Și e un lucru care se poate, cu atât mai mult, că cucuruzul, din care se pregătește nutrețul puilor, e foarte ieftin.

Dar' să fie numai un venit curat de 20 fl. dela numitele galițe, oare nu s'ar plăti totuși ca femeile noastre să dea mai mare atențiune (băgare de seamă) economiei galițelor?

Se cuvine deci și spre folosul nostru, ca să fim peste tot cu mai multă pricepere și îndemănare în treburile economice, ținând seamă de tainele economiei, căci numai cu chipul acesta ne vom putea ridica la o stare mai bună, scăpând de lipse și sărăcie.

Culegerea sēmēței de frăgari.

În nrul trecut am vorbit despre sēmēnatul frăgarilor. Credem, că nu va fi de prisos, dacă vom spune în câteva cuvinte, că sēmēnța de frăgar s'ar pute sēmēna și îndată după-ce se culeg fragile, adică în luna lui Iunie. Dar' surceii răsăriți atunci sufer adesea de căldura cea mare și nu se imputeresc destul pentru a pute lupta în potriua gerurilor din iarna următoare. De aceea mai sigură e sēmēnătura, care se face în primăvară.

Și acum să trec la culegerea sēmēței.

Sēmēnța trebuie să se culeagă din frăgarii de felul cel mai bun — adică din cei mai mari și cari fac frunză mai multă. Bine este ca dela acei frăgari să nu se folosească nici frunza în anul, în care se culeg fragi de sēmēnță. Că astfel fragile și sēmēnța nici nu cresc din destul nici nu se coc cum se cade.

Ca sēmēnța să fie bine coaptă trebuie să se adune numai atunci când fragile vor începe a căde de sine din frăgar. Atunci se pot scutura ușurel crengile din timp în timp, lăsând ca ele se cadă pe un așternut s. p. pe o pânzătură mai slabă, ca să nu se umplă de tină ori nășip.

Fragile adunate se vor pune în un vas și se vor lăsa acolo două sau trei zile ca să se moaie bine. După aceea se vor scoate cu mâinile, se vor pune în un săculeț și se vor stoarce ca să ese toată zama. Rēmășițele din săculeț se vor strecura prin un ciur destul de rar, ca să poată trece prin el sēmēțele. Spre acest sfârșit se va clăti ciurul într'un ciubăr cu apă, până-ce nu va mai rēmâne nici o sēmēnță în el. Părțilelele cărnose, ce ar fi trecut prin ciur, împreună cu sēmēțele, se pot deosebi scurgându-se apa din ciubăr, turnând altă apă și ear' scurgându-se până-ce rēmâne sēmēnța curată.

Sēmēnța așa curățită se pune la aer, ca să se uște pe pânză sau hârtie; dar' la un loc unde soarele să nu ajungă.

După-ce se va usca bine sēmēnța, să va păstra în un vas de pământ bine ars și la loc unde să nu fie umezeală, nici frig, nici căldură prea mare.

Cum să grăbim rodirea pomilor.

Pentru a face ca un pom eșit din sēmēnță să rodească mai repede, trebuie să-l aducem cât mai curând la o stare înaintată, ca să dobândească, dela al 4-lea sau al 5-lea an, dimensiunile ce ar trebui să aibă la 8 sau la 10 ani.

Aceasta se poate face astfel: Sēmēțele sau simburii trebuiesc sēmēnați îndată ce poamele au fost mâncate, sau cu or'ce cas înainte de-a se strica. Sēmēnarea se face în oale sau în lăzi de scânduri, cari se vor așeza la umbra unui zid, sau la umbra unor arbori sau tufe, pe un strat de prundiș, pentru a împedeca intrarea vermilor la ele.

În cursul lunii Aprilie sau la începutul lui Maiu, mai curând sau mai târziu, după vigoarea cu care au crescut sēmēțele și când ele au dobândit 3 foi, le plantăm ear' în alte lăzi, după-ce le-am scurtat mai întâiu rădăcinile cu o treime și câte odată și mai mult, dacă rădăcinile laterale s'au dezvoltat mai mult.

După 6 săptămâni, trebuie să plantăm ear' tinerile plante în pepinieră (straturi), având grijă ca să tăiem de 2 sau 3 c. m. rădăcină de frunte, dacă ea s'a lungit, și de a tăia celelalte rădăcini de 1—2 mm.

În vremea când frunzele cad, acești arbori au o înălțime mijlocie de 1 m. și $\frac{1}{2}$ și câte 2 m. sau mai mult. După aceea li plantăm în loc definitiv la 1 m. 50 cm. depărtare unul de altul, și la 2 m. între rânduri, având grija de a scurta puțin rădăcina de frunte. Plantați astfel ei rēmân pe loc până când rodesc la vârsta de 4 sau 5, ani, când se va hotărî dacă pot fi păstrați, înmulțiți, sau dați afară.

Resultatul. Fiecare din aceste lucrări are de scop a împedeca lungirea rădăcinii de frunte, și de a face să nască fără întârziere pe acest loc un număr mare de rădăcini mijlocii, prevăzute cu mustăți îmbelșugate.

Prin acest mijloc, în timp de 6 luni arborii se dezvoltă la 3 m. 50 în 3 ani, 5 m. în 5 ani. În același timp încep a rodi de al 4-lea sau al 5-lea an, cu alte cuvinte la o vērștă pe jumătate mai mică decât de obicei.

Acest mijloc se aplică la toate soiurile de pomi. El oferă o economie însemnată de timp și bani.

Prin acest mijloc, dl. Tourasse, cultivator de pomi roditori, a expus un număr de pomi la expoziția de grădinărit ce s'a ținut în palatul de industrie din Paris, care a pus în uimire pe vizitatori prin puterea vegetațiunei și rodirea lor timpurie.

Negoț românesc.

Gorosleul-ung., 14 Maiu n.

Onorată Redacțiune!

Comuna Gorosleul-unguresc, așezată lângă riul Zelaului (Selagiu), are locuitori la 750 suflete, două părți sunt Maghiari reformați și numai a treia parte sunt Români.

Subscrisul încă în anul 1893 am deschis o prăvălie în comuna aceasta la început cu negoț puțin și de preț mic. Cu încetul văzând atragerea nu numai a Românilor din comună ci și din comunele vecine, locuite de Români, ba încă și Maghiarii reformați îmi cercau marfa mea, m'am încurajat și mai tare și azi prăvălia mea e provăzută cu tot felul de negoț trebuincios poporului de pe sate. Serviciul cum se cade și marfa mea bună, vândută cu preț cumpătat, întru atât a atras iubirea poporului din comună, încât în decurs de 4 ani, de când am deschis prăvălie, s'au încercat în mai multe rânduri 4 jidani să mă ruineze, și să amăgească poporul a cumpăra dela ei — și a mă părăsi pe mine, dar' toate au fost zădarnice — căci eu totdeauna am reușit învingător și așa ei unul după altul au părăsit comuna cu rușine. Astăzi mulțumită Tatălui ceresc din puținel cu ce am început stau bine și sfătuesc și pe alți Români de-ai noștri — ca să se îndemne la lucru și să nu lăsăm ca poporul nostru tot de pe la străini să cumpere, ci să întemeidăm bolte pe unde numai se poate, ca așa crucerul care-l dă Românul nostru la străini, să între în buzunarul unui întreprinzător român.

Teodor Mocuș, neguțător.

Prăsirea galițelor.

(Urmare.)

Găina spaniolă. Patria sa este India-Apuseană (America). Cele dintâiu s'au importat în Spania din Portorico, dar' pentru aceea ar fi greșită părerea, că exemplarele cele mai frumoase se află în Spania, după-ce prășitorii din Spania n'au avut destulă grijă cu ele și au decăzut. În Spania soiul acesta nu mai are culoare deplină neagră, creasta acum îi este mare, însă împregiurul ochilor nu mai este de culoare curat albă, cum a fost la început.

Îndeosebi Englezii se ocupă cu prăsirea acestui soi, mai cu seamă pentru forma frumoasă și spornicia lor.

Partea cea mai deosebită a găinei spaniole este capul. Creasta cocoșului este cea mai mare, între toate soiurile de găini; în partea dindărăt este bine arcuată, constă din 8 crestături, și stă oblu în sus, pe când creasta găinei este totdeauna plecată în jos.

Împregiurul ochiului este de culoare albă, ceea-ce ridică frumseța și formează o însușire deosebită a găinei spaniole. Exemplarele originale ale acestui soi sunt de culoare neagră, sclipicioasă. Statura lor este sveltă, sunt bine făcute, coada bine dezvoltată, lată, picioarele vinete.

Ouă mult, însă nu le place a cloci, ceea-ce din punct de vedere a câștigului prin ouă, nu este rău.

Ouăle lor sunt frumoase, mari, la capete de o formă rotundă, ca toate ouăle mari, și cari însușire se face în urma mulțimii albușului. Baronul Oefele în urma cercetărilor sale a aflat, că ouăle, cari sunt mai ascuțite la un capăt ca la celalalt, conțin albuș mai mult în proporțiune cu gălbinașul, ca și cele de-o formă rotunde la capete. Ear' ouăle mici sunt ascuțite de obicei.

Găina spaniolă este foarte simțitoare împotriva frigului și umezelei, ceea-ce este o însușire rea, fiind-că iernarea este împreună cu multe greutate. Au mult de suferit când le cad penele.

În Germania se prășește din punct de vedere economic, ear' în Franca din lăcș. La noi nu este de recomandat.

Găina Creve Coeur. Patria sa este comuna Creve-Coeur, ținutul Oase din Franca. Creve-Coer-ul este cel mai bun soi francez de găini, probabil că s'a născut prin o corcire norocoasă, astăzi însă este un soi de sine stătător.

Caracteristic este, barba care e împreună cu creasta bărbiei, că are o lungime neobicinuită la alt soi de găini. Creasta se sfirșește în două virfuri în asemănare cu coarnele cerbului. Ciocul îi este scurt, ear' nările au o formă deosebită, rotundă. Pe cap are chică mărișoară, înainte încovoiată. Atât penele trupului, cât și chica sunt de culoare neagră, dar' aceasta din urmă adese-ori este pistrițată cu pene albe. Trupul ei este lat, rotunziu. Cocoșul ajunge înălțimea de 18 policare și cântărește 3 kilograme. Are oase fragede, fine, deși este de soi mare de găini.

Începe a oua de tinără și ouă cu spor. Ouăle-i sunt frumoase albe; carnea-i este gustoasă, se îngrașă ușor. În vârstă de 6 luni este deplin dezvoltată, și în vârstă aceasta se poate îngrașă în timp de 2—3 săptămâni de ajunge 4—5 kilograme. Nu este gingașă. Francezii o prășesc cu mare plăcere, fiind-că în piețele mari este foarte căutată.

Iuliu Bardosy.

Din traista cu povețele.

— Răspunsuri. —

Abonent nr. 2264 în Tor-mic. Neamțul a făcut o glumă cu d-ta; astfel de bancă, la care poți asigura primirea copilului în școala militară, noi nu cunoaștem. Să-ți spună Neamțul unde e banca aceea. La cartea fonduară acela e recunoscut de stăpân, care e scris cu numele de proprietar. Prin urmare la cele 6 jugere verii d-tale. Se poate că ei din greșală sunt introdusi de proprietari, dar' greșala trebuie îndreptată pe cale procesuală. Cărți de „stupărit“ și de „pomărit“ poți căpăta la librăria noastră. Cere și ți-se vor trimite.

Dlui P. Cap. în Guravale. Da, sânteți datori să plantați imășul, despre care siugur recunoști că e „numai stan de peatră“, și anume: nu pe basa legii ci pe basa judecății sântoase. Imășul e proprietatea comunei, dar' azi nu e de nici un folos, cum ne spui. Dacă îl umpleți însă de brazi, cum vi-s'a dat porunca, în 100 de ani comuna d-voastră va avea o avere foarte mare în imăș. E drept că d-voastră nu veți avea nici un folos de averea aceasta, dar' vor avea nepoții d-voastră, și noi datori sântem să muncim și pentru urmașii noștri. Nu vă împotriviți dar', ci ascultați de porunca domnilor căci e bună și e făcută în interesul d-voastră.

Abonentul nr. 2251. În sinodul Arhiepiscopiei gr.-cat. de A.-Iulia și Făgăraș, ținut în Blaj în anul trecut, s'a hotărât la p. IX. „Ameliorarea dotațiunii Clerului“, ea acolo, unde este cu puțință, fără periclitarea intereselor mai înalte, să se plătească darea pentru porțiunea canonică din cassa bisericii. Având deci mijloace, trebuie biserica să plătească darea, căci prin aceasta se îmbunătățește starea preotului, care peste tot nu e așa de strălucită.

Dlui Teod. Lap. în Totelec. Darea de venit cl. IV. e bine reparțiată și ești dator să o plătești. Cei trei fl. dare de venit cl. II. ți-se cer însă pe nedrept. Fă recurs la direcția de finanțe, ca să-ți șteargă. De vei fi respins cu rugarea, mergi mai departe, la judecătoria supremă administrativă din Budapesta.

Știri economice.

Pentru muncitori. În Helveția este în pregătire o lege, care va face mult bine muncitorilor. E vorba să se asigureze muncitorii pentru cazul, când fără de vina lor nu capătă de lucru. Pentru scopul acesta se face un fond de asigurare din contribuiri: muncitorii vor da la acest fond, în măsura plății dela 10—60 bani pe săptămână, stăpânii fabricelor etc., câte 10—20 bani pe zi, statul va da 25 de mii de franci. La întâmplare, că lucrătorii nu capătă lucru, primesc ajutoare în curs de 61 de zile, câte 80 de bani și până la doi franci pe zi.

Eată o măsură practică și folositoare.

Ger. Din mai multe părți ale țării, cu deosebire din Ungaria, se vestește, că săptămâna trecută a fost timpul nepriincios sântăturilor. Ploi mari, grindină și mai cu seamă gerul a pricinuit pagube însemnate. Viile și pomii asemenea au suferit. Dar' și în alte țeri a făcut stricăciune frigul. Astfel din Paris se scrie, că în ținutul cel mai bogat de vii, gerul a făcut pagube mari în vii.

Valuta de aur în Bulgaria. În foaia oficială a Bulgariei s'a publicat legea nouă, prin care se introduce în Bulgaria valuta de aur. Unimea este francul în aur. Pe lângă banii de aur, argint, nikel și bronz, ce sînt acum în circulație, se vor bate monete de 1, 2, 5 și 10 bani. Ministrul de finanțe e însărcinat a retrage din circulație monetele de argint de 5 franci și a le schimba cu monete de aur, spre care scop e îndreptățit a lua un împrumut de 20 milioane franci.

Dare nouă. Trebuie bani! Guvernul unguresc, care pradă atîta bani pentru scopuri de maghiarizare, are de nou lipsă de bani. Pune deci dări nouă. Din Pesta se vestește, că în ministerul unguresc de finanțe se lucrează la un proiect de lege, prin care se se pună dare pentru chibrite. Se zice, că ministrul de finanțe a hotărît ca fabricile de chibrite să nu poată pune în vânzare chibritele, înainte de a fi provăzută fie-care cutie cu timbru din partea statului. În chipul acesta o cutie de chibrite, care astăzi costă 1 cr., atunci va costa 2 cr.

Economi nemți la noi. Însotirea din Berlin a economilor Nemți a întreprins săptămîna aceasta o călătorie de studiu în Ungaria. Au venit vre-o 150 de membri de ai însotirii, între cari sînt mai mulți deputați, proprietari, ofițeri etc., dar toți economi practici. Ei cercetează domeniile mai mari din Ungaria, întocmirile agricole și alte lucruri economice.

Contra boalei de porci. Am pominit în nrul trecut, că un profesor italian din Turin, Perroncito, a descoperit un leac de altoit împotriva boalei de porci. Din Pesta se vestește, că la institutul de bacteriologie al statului se fac încercări, atît cu leacul lui Perroncito, cît și cu altele. Sub îngrijirea directorului Preisz s'au făcut altoiri în mai multe părți, în părțile noastre la Salonta, Cluj, în Solnoc etc. Asemenea s'a trimis leacul lui Perroncito la mai mulți, cari s'au cerut să facă probe. Între alții ministrul a trimis leac de acesta c munei Vurmloch, prin veterinarul din Sighisora, dl Dolly, apoi comunei Cioca din Torontal, medicului veterinar Bóó dela Turda, în comuna Abafăia (lângă Reginal sās). ect.

Din încercările, ce se vor face, se va vedea în curînd ce rezultat vor da leacurile aceste de altoit.

Nouă cale ferată. S'au făcut pași de a se clădi o cale ferată pe valea *Secașului-săc*, în comit, Albei inf. Ținutul Secașului, cu mai mult de 20 de sate, aparținătoare prețurii Blajului și Sărgătinului, este lipsit de căi de comunicație și o cale ferată vicinală ar fi de mare folos pentru înaintarea ținutului. Din pricina aceasta mai mulți proprietari din părțile aceste au hotărît să înceapă o mișcare pentru facerea unei căi ferate. În afacerea aceasta a fost o consfătuire în Aiud, Duminică, la 9 Maiu c. la care au luat parte mulți proprietari. Aici s'a hotărît facerea unei căi ferate pe Secaș, care se plece dela stațiunea *Cistei* și să atingă comunele: Mihalți, Obreja, Henig, Gărbău, Secaș, Ohaba, Roșia, Păuca, Bógatul rom. Cinade, Șoroșteiu, Armeni, și Alămor și să se împreune cu linia călei ferate la stațiunea *Loamneș*. La aceasta mișcare iau parte și proprietari români, între cari sînt dnii: canonicul I. M. Moldovan. Dr. Aug. Banea și Vasiliu Hosu din Blaj.

Pentru vile din Ardeal. Ministrul de agricultură are de gînd să conch me o conferență, în care să se hotărească în privința măsurilor, ce au să se ia pentru reînprospătarea viilor din Ardeal. Conferența se va ținea în un oraș ardelean.

Îndreptar

pentru întemeierea însotirilor de cumpătare împotriva beuturilor spirituoase

lucrat de

Gavriil Aluaș,

învățător și notarul însotirii de cumpătare din Babța.

(Urmare)

IV. Cîteva vorbe despre stricăciunea beuturilor spirituoase și cu deosebire despre epidemia rachiului.

În Ardeal oamenii folosesc vinarsul ca beutura atît de lipsă în cît ei cred nefericitii, că nici n'ar putea fi fără el. Tot așa îl folosesc și alte popoare din alte țeri neculte.

Vinarsul se prepară azi din felurite materii și produse spirtoase, cari cuprind în urma curățirii de materii putrede ce trec prin mașine, așa numitul alcool (venin), care arde și aprinde vinele, mușchii, pânza și matele celui ce-l bea, e veninos și stricător omenimei.

Americanii, Francezii, Germanii și alte popoare culte încă din veacul trecut constatînd rēul cel mare, pe care-l face această beatură, au început a lucra împotriva vinarsului. Preoții, profesorii, medicii și toată inteligența, ba chiar oamenii guvernului, cercetînd această beatură, au scris o mulțime de cărți despre stricăciunea cea mare ce aduce ea.

Cine a cetit scrierile lui Balling, Tromer Otto, Wagner și ale altor bărbați, va fi aflat, că azi vinarsul cînd este mai curat, are o amestecătură de 10% apă și 50% alcool. Pentru aceasta s'au întemeiat societăți cu scop de a sterpi vinarsul și după o lucrare răbdurie și umanitară mai dela începutul acestui secol, precum se știe s'a început în America, Anglia și în toate statele Germaniei se nu-l mai bea și se-l înlocuiescă cu berea.

Ei bine, pentru ce? va cugeta cineva. Eată pentru ce? Pentru că mai înainte vinarsul nu era de beut, ci ca o țarie servea de mijloc ajutător la parfumării și vâpsătorii, și astfel s'a abătut dela scopul pentru care era de lipsă societății. E drept că din 1494 se întrebunța ca leac și se lua pentru țaria lui pe zăhar, cu toate că poate atunci ardea mai puțin ca astăzi, cînd poporul s'a dedat al bea. Mai tîrziu s'a pregătit vinarsul din vin, și bucate acum se bea de obicei. Din cartofi (crumpene) a început a se pregăti pe la a doua zecime a acestui veac. Mai încoace, adecă înainte de 30—40 de ani, au ajuns fabricanții a-l putea produce din feliurite bucate și poame fiind că se caută foarte tare. — Astfel se face din sēcără, mălaiu, crumpene, din morcovi, trestie, din multe produse ertate și neertate. Pentru ca se easă spiritul mai tare și cu mai multe probe, astăzi Jidani pun în el praf de pușcă, peatră vĕnĕtă, cenușe și cîte alte materii grețoase. Se pregătește chiar din gazul cărbunilor de peatră, care amestecîndu-se cu apă, dă cel mai tare spirt. *Lepel* a recomandat pregătirea vinarsului cu materii pucioase (acid sulfuric). Eată cauzele, pentru care acel rachiu beut în măsură mai mare, produce dureri de cap și după o beatură a unei măsuri de 1/4 și mai bine, chiar amețea și slăbiciune, încât nu-l mai țin pe om picioarele, îi slăbește judecata, și mintea și-o perde.

Vinarsul arde înlăuntru pe cei ce-l bea de le isbūgnesc semne roșii la ochi și la nas. Scurt scrierile despre această beatură veninoasă, arată că bolnăvește pe oamenii cari o bea și că ori-cum ar fi pregătit, nu este bun ca să producă apetit de mîncare, precum zic unii, fiind că mai tîrziu face pe cel ce-l bea să peardă pofta de mîncare. El nu conține nici o materie de nutrĕment ei conține numai putere scurt ținĕtoare, care o dau căldările de aramă. Aceasta ațită pe cel ce-l gustă sau îl bea, în credința că-l ajută. Cînd ar fi se-mĕ esprim mai popular aș zice: picăturile spirtului, cari amestecate cu apă fac rachiul, sînt ca acelea, care pică din urloiu (horn) de fer în urma fumului celui gros, ce se înalță din lemne putrede ce ard în foc. De aceea fiind-că vinarsul se ferbe și se pregătește din putreziciunile dospite, și fiind că din pregătirea lui ese ca venin, națiunile culte au oprit întrebunțarea lui ca mijloc de nutrĕment, pentr-că ele s'au încredințat de stricăciunea cea mare, ce cauzează această beatură,

II.

Folosul, ce ar aduce vinarsul poporului nostru după constatarea celor zise mai nainte lipsește cu totul. Din contră el produce un rēu mare omenimei, prin urmare și poporului nostru, fiindcă este beatură otrăvitoare. Vorbind despre vinars cu aplicare la Români, o zic, că el le aduce cele mai mari și mai multe rele, aduce boale, hĕbăucie, traiu rēu, fapte criminale, sărăcie și nimicire totală. Boalele, care se produc prin vinars, le voi numĕra mai tîrziu, aci voi zice numai, că beția însăși e boala cea mai rea și ea aduce o sinucidere îndelungată. Un bețiv nu poate duce vieța sa mai mult ca 15 ani, de aci începe a se umfla, a se hĕbăuci și după 2—3 ani pier. Traiurile rele, cari se înmulțesc din zi în zi în căsătoriile creștinilor români, sînt cu puține excepțiuni — după-cum s'a putut încredința ori-cine a cetit procese de despărțire, — căusate de vinars. Criminaliștii români mărturisesc în apĕrările lor, că au fost seduși de beție, cînd au făcut faptul rēu. Zălogirile și chiar învoelile, ce le fac Români la Jidani pentru a putĕ bea vinars, a făcut ca se cetim adese-ori scrisori dureroase în ziarele noastre prevestind, că Români din multe comune vor ajunge roboțai, slugi jidovilor. Lățirea întrebunțării vinarsului la prunci, la oameni tineri, la generațiunea viitoare prevestește o nimicire totală a spiritului aĕer, pe care-l are Românul și a averii, ce mai are poporul nostru. O statistică despre vinarsul care se consumă în Transilvania, s'a publicat în anul trecut. Am vĕzut cum crește cantitatea și lipsa lui din an în an. Am cetit folosul de un milion și mai bine, ce-l ia statul după vinarsul numai din Ardeal și am putĕ zice, că trei părți din acesta sînt bani romănești. Înmulțirea beuturilor se vede în toate părțile din an în an. Locuitorii unei comune cu 700 de familii, ca la 2800 suflete, au beut în anul 1860, după datele ce mi-a comunicat arĕndașul acelei comune, la 3500 vedre vinars, s'au de familie cam o jumĕtate pĕtrar de zi sau cinci vedre pe an. După zece ani, în anul 1870, tot acelea familii au beut peste 7000 de vedre, va se zică fiecare familie peste un pĕtrar pe zi și peste zece vedre pe an. În anul 1860 au fost 9 bețivi și în anul 1870 23 bețivi. Execuțiuni pentru beutura vinarsului în anul 1860 s'au făcut 24 și în anul 1870, 73. (Va urma).

Instalarea Episcopului Radu.

Duminea trecută s'a făcut la Lugoj instalarea sau aşezarea în scaunul episcopesc a Ilustrităţii Sale, *Dr. Demetriu Radu*. Primirea în Lugoj şi instalarea s'a făcut cu pompă deosebită, chiar şi pe cale, dela Blaj până la Lugoj. Ilustritatea sa a fost salutat la mai multe staţiuni ale căilor ferate, de singuratici şi deputaţiuni. În câteva locuri i-s'au dat buchete de flori.

Ilustritatea Sa a plecat Vineri, dela Blaj, însoţit de mai mulţi Blăjeni. Excelenţa Sa Motropolitul Mihályi l-a petrecut la gară şi la despărţire sărutându-l i-a urat viaţa lungă. La *Teiuş* a fost salutat de învăţătorul *Crişan*, care l-a rugat să-şi aducă aminte, că e născut în ţinutul acesta şi să nu-i uite. Episcopul răspunzând, a zis între altele: că „atunci când ţeranul obosit de arşiţa soarelui şi zdrobit de oboseala lucrului va odihni la ţărnuţul Murăşului şi va privi la undele lui liniştite, să-şi aducă aminte, că acolo, unde apele sale se amestecă cu ale altui riu, — este o inimă care bate pentru ei!”

Asemenea a fost salutat la marginea diecesei de Lugoj, pe la Vinţ, la Jibot de doi preoţi, la Romos de mai mulţi ţerani, la Oraştie de inteligenţi. La *Pişchi* a fost salutat în numele unei deputaţiuni de vicarul Haţegului, *Nicolae Nistor*. În Arad s'a oprit Ilustritatea peste noapte şi Sâmbătă dimineaţa făcu vizită Episcopului Meşian şi altor căpetenii. La 11 ore dimineaţa plecă mai departe şi sosi la Lugoj la 4 ore d. pr. Pe cale i-se făcu o întâmpinare frumoasă la Timişoara; aici îl aştepta şi o deputaţiune a Lugojenilor, călăuzită de dl adv.; *Isidor Pop*. La Lugoj a fost salutat de vicarul *Petru Pop* apoi de vicecomitele şi primarul *Marsovsky*, cărora la toţi le-a răspuns I. Sa. Dela gară s'au dus cu toţii la biserică unde s'a slujit înseratul. Aici a fost salutat de canonicul Moldovan.

La intrare în oraş pe case fâlfâiau steaguri; seara i-s'a făcut o retragere cu făclii, luând parte vre-o 140 de bărbaţi cu făclii, 100 de lampioane, capela pompierilor şi corul lui Vidu. Pe stradele, pe unde au trecut aceştia, casele erau iluminate. La reşedinţă a vorbit dl Dr. Is. Pop.

Duminea s'a făcut apoi instalarea în biserică, cu pompă bisericească frumoasă. S'au cetit hârtiile de denumire şi întărire, apoi au ţinut cuvântări vicarul Pop şi prepositul Moldovan. De faţă erau mai multe deputaţiuni, cari după slujbă au fost primite de Episcopul în reşedinţă. La două ore d. a. s'a dat un mare banchet, la care au luat parte 200 de persoane. Aici s'au ţinut mai multe vorbiri frumoase. Episcopul a primit telegrame de felicitare dela mai mulţi, între cari amintim pe Exc. Sa Mihályi, Episcopul Pavel, ministrul Goluchowski etc.

CRONICĂ.

Rupere de nori. Din *Pianul inferior* ni-se scrie: Ziua de 26 Aprilie st. v. a fost pentru noi Pienarii o zi nefericită. Între orele 4 şi 6 după amiază am fost martorii unei mari nenorociri. Jumătate din comuna noastră era să fie jertfa unui groaznic potop de apă, care în urma unei ruperi de nori, cu o turburare şi un vjreit ne mai pomenit s'a năpustit asupra comunei. În faţa acestui oaspe neaşteptat, nu mai ştiau bieţii oameni încotro să dea şi cum să se apere; mai cu samă cei încungiuşaţi de toate părţile cu apă aşteptau

desnădăjduiţi clipa în care să fie răpiţi de valurile nemiloase ale potopului. Noroc numai, că potopul n'a ţinut mai mult şi că s'a întâmplat ziua, căci altcum era vai şi amar de noi. Cu toate acestea urmările să simţese mult, căci paguba pricinuită se urcă la vr'o câteva mii fl. Trei lunci şi o mulţime de grădini şi alte semănături sânt cu de-şvârşire nămolite. Chiar şi în case, pivniţi, curţi şi grajduri a intrat atâtă apă, că ajungea oamenilor până la brâu. Spun bătrânii, că un astfel de potop încă nu le-au văzut ochii. Apa în cursul ei a fost ajutată şi de împrejurarea, că nimic nu i-a stat în cale, afară de vr'o câteva sălcii, sădite din bătrâni, deşi comuna noastră are vr'o câteva mii de jugere de pădure, din care s'ar fi putut face încă la timpul său întăriturile de apărare, că asta nu s'a făcut, vina o poartă diregătorii satului şi mai ales judele.

Constituire. Din Turda ni-se scrie: Despărţământul din Turda al reuniunii învăţătorilor gr.-cat. din archidecesa de Alba-Iulia şi Făgăraş a hotărât să trimită la adunarea constituantă ce se va ţine la 15 Iunie a. c. în Blaj pe următorii d-ni: *Simion Poruşiu*, preşedinte; *George Tatar*, notar; *Ioan Pestean*, cassar; *Basilii Belu*, bibliotecar; *Dimitrie Chicinaş*, *Grigorie Sâmpălean*, şi *Simion Lucaciu*, membrii.

Cununie. D şoara *Marta Precup*, învăţătoare şi dl *Petru Mihaiu*, învăţător, îşi anunţă cununia lor, care se va săvârşi la 11/23 Maiu în biserică română gr.-or. din *Torcul-mic*.

L-a sărutat Kossuth! Un fapt de tot hazul s'a petrecut zilele acestea în şedinţa comisiei administrative a comitatului Bichiş. Se pertracta cererea unui honved dela 48, ca să i-se ierte restanţele de dare pe mai mulţi ani. Un contemporan al honvedului cu pricina vorbind pentru cerere, amintî membrilor, că la 1848 Kossuth Lajos a sărutat pe acel honved. Amintirea aceasta a îndoişat atât de mult pe membrii, încât îndată au încuviinţat cererea honvedului — sărutat de Kossuth!

Reuniune de cetire. În Reşiţamontană s'a întemeiat o nouă reuniune română de cetire, ale cărei statute au fost aprobate din partea forurilor competente.

De vânzare, sânt 8 stupi de miere, în lădiţe sistem Dzirson, cu pereţi dubli: în preţ dela 6—8 fl., 14 lădiţe, tot în pereţi dubli; una 3 fl. A se adresa la dl Candid Muslea, învăţător în Braşov, strada sf. Nicolae. nr. 15.

Un oraşel în pericol. Oraşelul *Ocna-Slatina* din Maramureş, unde se află cele mai bogate mine de sare ale Ungariei, este în pericol de a se cufunda în adâncimile minelor. Oraşelul este săpat pe de desupt, aşa că casele stau pe o pătură abia de câţiva metri grosime, sub care se întind afunziunile uriaşe ale minelor. Anul trecut s'a întâmplat o surpare de pământ, dar' în măsură mai mică. Acum însă s'au întâmplat surupări mari, cari au băgat groază în locuitori. Se, vede că în adâncimile minelor s'a surpat pământul şi prin aceasta a fost mişcată pătura de pământ, pe care e aşezat oraşelul. Pământul s'a crepat şi în câteva locuri s'au ridicat mici coline, ear' în alte părţi s'au cufundat casele. Două case erariale au dispărut în adâncime; în biserică rom.-cat. se ţinea tocmai serviciu, când s'a crepat pământul;

biserica s'a cutremurat şi boltitura s'a crepat în două, dar' nimenea nu s'a primejduit. Se crede, că oraşelul va trebui să se mute pe un loc, care nu este săpat pe de desupt.

Au eşit de sub tipar şi se află de vîndut la vestita librărie *C. Müller* din Bucureşti, (Calea Victoriei 53) următoarele:

Harta Europei de G. T. *Buzoianu* în exemplar dublu pe format de aproape 2 metri pătraţi şi tipărită în renumitul atelier *Freytag & Berndt* din Viena; preţul fiecărei harte în foi volante lei 15, sau întinse pe pânză cu beţe, lei 20.

Cele din urmă numere spărute în *Biblioteca pentru toţi* nu lasă întru nimic mai pe jos pe cele trecute. În ele se află publicate două opere poetice a doi scriitori foarte cunoscuţi: *Iubire* de A. Vlăduţ (nr. 116 şi 117) şi *Poesii* de Th. M. Stoenescu (nr. 111). În felul de scriere hazliu aşa de sărac la noi, aflăm *Alte schiţe umoristice* (nr. 115) de vestitul şi cunoscutul Teleor şi *Fleacuri* de V. Pop (nr. 118) care deşi nu e atât de cunoscut, totuşi e un autor de talent. Proza poetică e reprezentată prin frumoasa *Robia Peleşului* de Carmen Silva (nr. 119). Ştiinţa populară prin *Introducere în studiu* de Morand, ear' serioasa filosofie prin minunata *Linişte sufletească* de Seneca. Din aceste numere să vedă că „Biblioteca pentru toţi” îşi ţine la un loc înalt frumosul nume ce a dobândit. Până la sfârşitul lunii Aprilie va apare în „Biblioteca pentru toţi” *Codul civil român* adnotat de dl C. Hamagiu; acest cod este cel mai nou, cel mai ieftin şi cel mai practic, preţul va fi 3 lei broşat şi 4 lei legat în pânză roşie flexibilă. De acelaş autor a apărut în editura librăriei Carol Müller *Scriitori şi Artiştii*, studiu asupra drepturilor lor; un volum de 212 papini format octav preţul lei 4. De vânzare la librăria „Tipografiei” în Sibiu.

Osândit pentru „millentu”. Curtea cu juraţi din Seghedin a osândit de curând pe preotul sârbesc *Ioan Gavrilovici* din comuna *Desc* la 270 fl. amendă în bani şi plăţirea speselor de proces, pentru-că într'un articol publicat în foaia sârbească „Zastava” din anul trecut a veştejit purtarea notarului comunal *Iankovics*, care deşi Sârb, a cântat în biserică, la sârbările „millenare”, o cântare patriotică ungurească.

Au votat pentru Jidov! Din comuna *Miniş*, comitatul Aradului, ni-se scrie: La alegerea de tutor orfanal, ţinută în 23 Aprilie, căl. vechiu, câţiva Români din antiştia comunală s'au purtat foarte rău, votând în rînd cu străinii pentru candidatul Jidov, deşi erau şi trei candidaţi români. Astfel a fost ales Jidovul. Ruşine acelor Români! — *Minişanul*.

Un grof palmuit. În vremea alegerilor de deputaţi, groful *Forgách Antal*, vicenotar comitatens în Nograd, corteşea pentru candidatul guvernamental, dându-se pe sine de locuitor al viceşpanului, spre a băga mai multă frică în popor. Dar' la alegerea din Balassa-Gyarmat a păţit-o urt de tot „Măria Sa”. Patru cismaşi, îndrjiţi de corteşirile grofului, ziua în ameză mare l-au palmuit şi l-au bătut în pieţă. Casul acesta s'a publicat într'o foaie ungurească. Groful a pornit proces de vătămarea cinstei contra acelei foi. Pertractarea s'a ţinut alaltăieri, la curtea cu juraţi din Budapesta. Acusatul a fost scăpat cu 9 voturi.

Monument împărătesei Maria Teresia. În Lunea săptămănei trecute s'a desvilit la *Pojon*, cu paradă mare, monumentul împărătesei *Maria Teresia*. La sêrbare a fost de față și Maiestatea Sa Domnitorul nostru, cum și mai mulți membrii ai familiei domnitoare.

Avis. Adunarea despărțământului al XIV. din Cluj al „Asociațiunii transilvane“ a fost convocată pe 23 Maiu n. c. la Mănăsturulunguresc. După-cum însă ne înștiințează presidentul, adunarea din cauza timpului nefavorabil a comunicațiunii rele se amână pe Duminecă 30 Maiu c, când la toată întâmplarea se va ținea, cu programa publicată în ziare.

Fapte frumoase. Ni-se scrie: dl învățător dela școala comună din *Cugir* a donat, pe seama sf. biserici locale la sf. Paști un strasnic legat frumos, *Nicolae Carpenișan* un policandru de 6 lumini, *Avram Olteanu*, o icoană frumoasă pe tinichea la poarta cimitirului, *Alexandru Iunie* un policandru cu 4 lumini, *Georgiu David* un rind de vestminte pentru copii ministranți. Pentru aceste daruri primească susnumiții marimișii donatori în numele comunei bisericesti și pe această cale mulțumita întregii comune.

Convocare. Reuniunea învățătorilor români greco-orientali din despărțământul *Făgăraș* își va ține a doua adunare generală din anul acesta Duminecă 18/30 Maiu 1897 în comuna *Dridif*. În înțelesul §-ui 147 al art. de lege XXXVI. din 1896, comunele bisericesti vor plăti învățătorilor membrii cari iau parte la ședințele adunării, bani de drum (cărăușie) și diurn de cel puțin 1 fl. v. a. Membrii vor fi de față la examenul școlăi din *Dridif* și după examen va fi o conferență didactică asupra rezultatului examenului.

Cu toba. Cu titula aceasta s'a publicat în nr. 13 al „*Foii Poporului*“ o scrisoare din *Bozoviciu*, în care se spune despre premiarea învățătorului *Craia*, din partea inspectorului de școale *Dr. Dngi*, pentru sporul făcut cu școlarii în limba maghiară. Scrisoarea a fost trimisă și iscălită de abonentul

nr. 6614. Acest abonent este eonomul *Alimpie Bujor*. Dnsul ne scrie însă, că scrisoarea pomenită nu a scris-o el, ci un altul, folosindu-se de numărul dînsului. Cine a scris-o nu știe. Ca să dovedească aceasta amintește, că dînsul, ca eonom nu cetește foi maghiare și chiar pedagogice, în cari se publică concurse; nici nu cunoaște pe învățătorul *Craia* și fiind ocupat cu lucru, n'a ținut seamă, că inspectorul a fost sau n'a fost în *Bozovici* să viziteze școala. Cu un cuyent dînsul n'a scris, dar după-cum se vede din cele amintite, nici n'a putut scrie scrisoarea din nr. 13.

La dorința dînsului publicăm aceasta, făcându-i cunoscut, că vom cerca a afla pe acela, care s'a folosit de nrul. de abonament al dînsului.

Cămile la plug. Un mare proprietar din *Pozen*, (Germania) și-a adus din Africa patru cămile, și cu aceste își ară acum pământul. Se spune, că încercarea a reușit minunat; cămilele s'au obișnuit foarte ușor să tragă la jug, ear proprietarul câștigă cu ele foarte mult, căci o cămilă are de două-ori atâta putere ca un bou, ear de mâncat mănecă mult mai puțin.

Știri mărunte. Din *Bistra* (Munții Apuseși) ni-se scrie, că în Dumineca Tomei o femeie în vîrstă de 38 de ani a picat jos în Joe și a murit îndată. La înmormântare venind surorile moartei, una din ele a amețit și în ziua următoare a murit și aceasta. — Din *Hondol* ni-se scrie, că în noaptea zilei întâi a sîntelor Paști au reposat doi tineri, cu numele *George Ștef* și *Petru Părău*, vecini, amîndoi în vîrstă de 21 de ani și amîndoi de aceeaș boală. Li s'a făcut o înmormântare foarte frumoasă, luând parte toți junii, cu steag și musică. — Din *Soborșin* ni-se scrie, că mergînd Duminecă în 2 Maiu *Popa Petru* din *Toc* la un frate al seu din *Tămășești* și trecînd peste moșia grofească *Nadași*, i-a eșit în cale șumariul *Nichita Toma* din *Soborșin* și era s'el puște de nu alergau s'el scapa niște oameni din *Tămășești*.

Loc deschis.*)

Dare de seamă.

Poporul românesc și mai cu seamă noi plugarii români din *Lipova* am avut în cășlegiu trei petreceri. Dela aceste s'a încasat suma de 196 fl. 46 cr. venit curat. Petrecerile au fost arangiate pentru de-a cumpăra 2 prapore de mătășă, cari cu ajutorul bunului Dumnezeu a doua zi de sf. Paști cu mare pompă s'au sîntit de mult onoratul nostru protopop *Voicu Hamșea*, pe cum și de onorații preoți *Terentin Opresan* și *Ioan Cimponeriu*.

Reușita materială și morală a acestor petreceri se poate mulțumi în mare parte bravilor plugari conducători din *Lipova*: *George Oprii*, *Gligor Crișian*, *Teodor Soimoșian* pe cum și domnului episcop *Georgiu Georgevici* și alții, cari pătrunși de scopul nobil n'au încetat a îndemna poporul a lua parte a-și da crucerul seu. Cei-ce au luat parte la petreceri, pe cum și cei-ce au contribuit primească și pe această cale mulțumitele noastre.

Lipova, 3 Maiu 1897:

Nicolae Balint Teodor Soimoșian.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta redacția nu primește răspunderea.

POSTA REDACȚIEI.

Simeon Dob. Abonamente se pot trimite ori și-când și numără dela 1/2 an mai departe.

I. V. cr. în *Ternova*. Cele două anecdote, trimise pentru „*Ris*“ nu se publică, fiind de toți cunoscute și eșite în alte foi. Poesiile se vor publica.

I. L. D. Șinteu. Poesiile trimise sînt de tot slabe, nepublicabile. Noi îți sfătuim să te lași de a face poesii originale, și mai bine adună poesii populare, dar fără de ale schimba.

G. N. în *Hondol*. Precum vezi vine azi la știri mărunte. Numai pe scurt se poate, nefiind loc.

Abonent nr. 9736. Ca să poți stîrpi bureții trebuie să ridici tot padimentul și bârnela atacate și să le înlocuești cu altele, dar înainte să scoți pământul de sub padiment și se pui mai bine cox (șgură de cărbune de peatră etc.) și nesip uscat. Padimentul de acum și așa putrezește. Înlocuindu-l cu scânduri nouă, se grijești să fie de tot uscate, căci de nu poate ear' să se ivească bureții.

Pentru redacție și editură responsabil: *Ioan Morariu*. Proprietar: Pentru „*Tipografia*“ societate pe acțiuni: *V. H. Dressnandt*.

Fabrică de casse.

Subscrisul îmi iau voie a face atent p. st. publicul meu la

cassele sigure de foc și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse numai din material bun și tare. De aceea rog cu deosebire on public, care caută casse, să binevoască a fi cu atențiune în lista prețurilor la greutatea și măsura indicată pentru-ca privindu-le numai pe dinafară se nu cufunde cu alte casse ce obvin în comerț, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e panterate din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru biserici și comune casse după înțelegere cu plătire în rate.

Lista prețurilor gratis și franco

Gustav Moess,

[602] 11-24

fabrică de casse în Sibiu.

strada Poplăcii-mare Nr. 8.

LOTERIE.

Tragerea din 15 Maiu n.

Timișoara: 66 77 12 19 45

Viena: 30 45 20 53 57

Tragerea din 19 Maiu n.

Brünn: 88 20 90 59 21

Tirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechiu.

Duminică, 11 Maiu: Cisdu (Kaisd).

Luni, 12 Maiu: Chendi-Lona.

Marti, 13 Maiu: Aita-mare (Gros-Eidau), Hune-
doara, Uzon.

Mercuri, 14 Maiu: Covasna, Dej.

Joi, 15 Maiu: Elisabetopole, Nagy-Aita, Năsăud,
Nerichiu.

Vineri, 16 Maiu: Ciuc-Sereda, Satul-nou.

CAROL F. JICKELI, SIBIU,

[2827] 24— recomandă:

mașina de măcinat carnea

galvanisată argintiu.

Constă numai din două părți, părțile de întregire nu sânt trebuincioase.

Părțile tăietoare se ascut de sine la întrebuintare.

Vinele se prelucră tot așa de mărunt ca carnea și fără osteneală mare. Curățirea mașinii urmează cu totul de sine, prin aruncarea unei bucați de pâne în lăuntru.

Se capătă în patru mărimi:

	Nr. 2	4	6	8	
macină pro minută	1/2	1	2	3	chilogramme.
Prețul fl.	3.40	4.60	5.60	7.90	

Librăria „Tipografeii“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Deposit general pentru Sibiu și giur.

Avis fumătorilor de țigarete!

Hârtia de țigarete

„CLUB“

este cea mai bună, mai fină, și totuși cea mai tare hârtie de țigarete.

Total liberă de glicerină.

Se poate căpeta pretutindenea.

În pachetare patentată costă 3 cr.

În pachet comun „Club exquisit“ 2 cr.

NB. Din aceeași hârtie se prepară și plăcutele tuburi pentru țigarete.

O șatulă cu 100 de tuburi costă 18 cr.

La vnzări în mare și mai ales traficanților se dă mare rabat.

Marca de apărare e:

Un domn cu ochelari, fumând țigaretă.

Deposit general pentru Sibiu și giur (vnzare în mic și mare) la

Librăria societății pe acțiuni

„Tipografia“,

Sibiu, strada Poplăcii Nr. 15.

Deposit general pentru Sibiu și giur.

Librăria „Tipografeii“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Lanțul de oțel patentat „Goeppinger“
cu zale fără fertură (neforostuite)

este conform constatării oficiale de 2—2 1/2-ori mai tare decât lanțurile celelalte (cu zale forostuite), și poate să se întrebuinteze cu deplină siguranță cu câțiva numeri mai subțire, decum e posibil aceasta la lanțuri forostuite; prin aceasta se ajunge la o considerabilă ușurare de greutate.

Dei lanțul de oțel patentat este lanțul cel mai ieftin.

Lanțul acesta este făcut în diferite feluri și spre diferite scopuri; se află în deposit la

[2826] 18—25

Carol F. Jickeli, Sibiu.

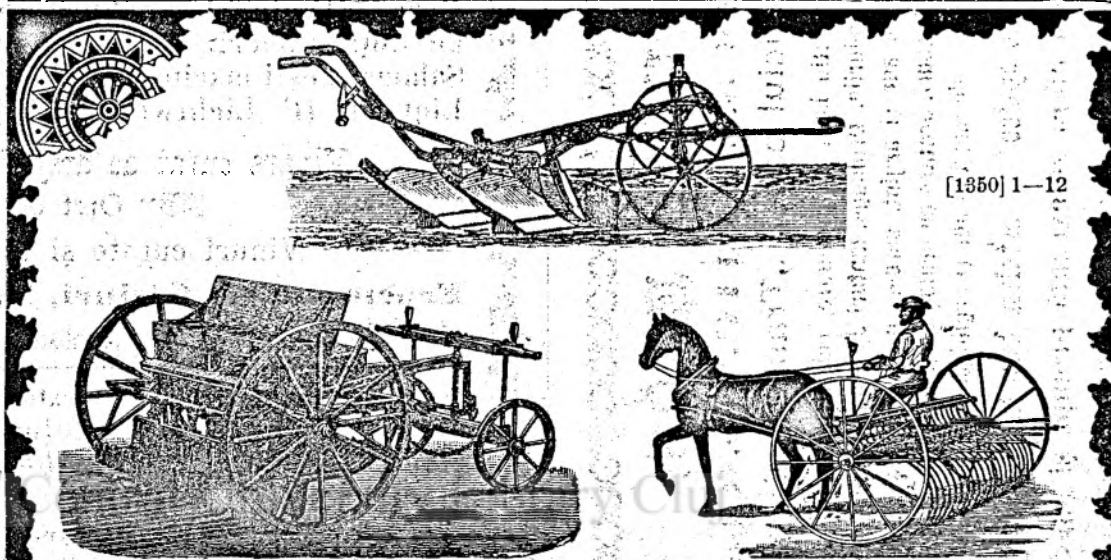
Hârtie

pentru

scrierea de model la examen (Propise)

se află de vnzare la „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu.

100 bucați 65 cr.

[1350] 1—12

Hofherr & Schrantz

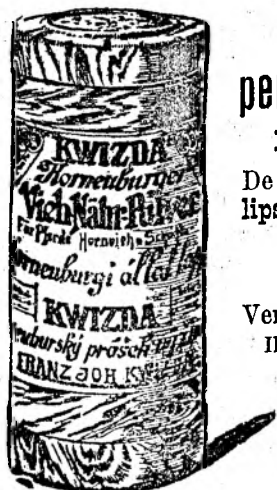
fabrica de mașini agricole și turnătorie de fer
in **Budapesta.**

Prin prezența avem onoare, a aduce la cunoștință, că am predat reprezentarea casei noastre dlui **Heinrich Kröger**, neguțetor cu ferării, Sibiu, strada Urezului nr. 1 (mai înainte prăvălia cu ferării: Andreiu Török), unde vom și ave depositul de mostre de pe mașinele și uneltele agricole.

Cataloguri ilustrate trimitem la cerere franco.

Mașine de sēmēnat, pluguri, mașine de cosit, grape pentru fēn, mașine de treierat cu mână, moriște de curățit grāne etc., cu prețuri reduse.

4 medalii de aur, 18 de argint, 30 diplome de onoare și de recunoștință.

Prafurile Korneuburg
pentru nutrirea vitelor ale lui Kwizda.

Mijloc dietetic pentru cai, vite cornute și oi.

De 43 de ani se întrebuintează în cele mai multe grajduri, la lipsa de poftă de mncare, mistuire rea, pentru îmbunătățirea laptelui și augmentarea laptelui dela vaci.

Prețul unei cutii 1/1 70 cr., o cutie 1/2 35 cr.

Veritabilă numai cu marca de scutire de mai sus, se află în toate apotecile și drogueriile.

II.

[1182] 4 -40

Deposit principal

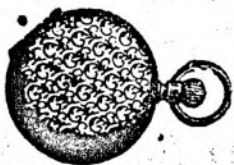
Franz Joh. Kwizda,

furnisor de curte ces. reg. și reg. român.

Apotecar de cere, Korneuburg, lângă Viena.

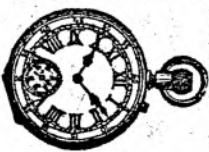
Dr. Vuia

'și-a început
practica de medic curant
 la [1843] 1-1
Băile Herculane
 (Mehadia).

Comandele din afară se execută prompt și conștientios.

Obiecte optice! — Atelier bun de orologer.

str. Cismădiei 3. SIBIU. str. Cismădiei 3.

TUTU BRÖG,

Edificiul băncii „Transilvania“.

Cel mai tefin isvor de procurare, cel mai mare deposit în toate soriile. Orologe, lanțuri de orologe, glivale, obiecte de aur și argint, cercei, inele, brățări, lanțuri de gât, broșuri, brățări cu orologiu, garnturi și decoruri de masă în aur și argint curat. [1151] 6-98

Mare prăvălie

de

băcănie, candite, delicatose, bumbacuri etc.,
 a societății comerciale

„CONCORDIA“

Str. Măcelarilor nr. 20.

Strada Baier nr. 1.

Edificiul „Albinei“.

vânzare în mare și mic.

Toate articolele aparținătoare sferei de băcănie, delicatose, candite și bumbacuri se pot procura cu prețurile cele mai moderate și în calitatea cea mai bună, la societatea „Concordia“.

Prăvălia noastră arangiată după recerintele moderne, numeroasele localități ce ne stau la dispoziție, precum și importul direct de mărfuri ne pun în plăcuta poziție de a corăspunde tuturor așteptărilor.

În special recomandăm Onor. public următoarele articole: Cafea, proaspătă de diferite soiuri, Zăhar Raff. I-a, Stafide, Migdale, Mazere, Linte, Orez, Piper, Cuișoare, Șofran francez, Thee, făină de toți numerii, Orange, Masline, Icre negre și roșii, Șuncă, Salamă, Pești marinați (Aalfisch, heringi, ruși), brânze proaspete; Liqueuri (E. Lichtwitz & Co.) Rum, Cognac.

Vinars curat de drojdii. — Vinars curat de prune.

Oțet de vin veritabil.

Vinuri curate și tot felul de ape minerale.

Fructe sudice, Oleiuri, Lumini, Săpunuri, Petroleu etc.
 diferite semințe agronomice plombate și scutite de rocolnă cu prețuri foarte favorabile.

Din despărțământul de textile recomandăm următoarele: **Bumbacuri** de țesut, **Bumbacuri** franțozești veritabile (marca D. M. & C.) albe și de diferite colori, Păr, (Haras) bercă, mătăsuri de cusut în diferite colori, etc.

Așteptând numeroasele comande ale M. O. public și promițând serviciu prompt, semnăm cu toată stima

„Concordia“,
 societate comercială pe acții.

[1039] 11—

Reparaturi în grabă, bine și ieftin.

Andreiu Török

Fabrică de mașini agricole în Sibiu

recomandă stimaților domni economi fabricatele sale bine cunoscute în țeară și străinătate și de multe-ori premiate.

Tot felul de **pluguri** — pentru mersul ușor și bun al plugurilor mele dau garanță — **mașină de tăiat** de ale lui Haerling și în deosebite mărimi, **teasouri** pentru stoarcerea oleiului, mustului de struguri și de poame, toate de un sistem probat ca bun, **virtej** (găpel) pentru câte 1—4 cai, **mașine de îmblătit** (trierat) de mână, cu virtej, și cu vapori, mașini pentru alegerea grâului în 4 deosebite mărimi, mașină pentru desfacerea **cuouruzului**, **moară pentru păsat**, **pumpe** pentru afunzimi până la 20 metri, **mașini** de séménat și triere, grape și altele:

Mai departe eu port neguțatorie de fer cu un mare magazin de nicovele, foi, mașini pentru șiroafe și pentru găurirea ferului, tinichea (pleu) pentru coperișe, șindile, apoi tot felul de alte instrumente și unele de lipsă făurarilor și lăcătarilor, toate de cea mai bună calitate. [314] 12—26

Intemeiată la anul 1857

Prețuri ieftine, serviciu solid.

Prețuri ieftine, serviciu solid.

Lista prețurilor ilustrată, gratis și franco.